

Иван Антоновски

ИДЕНТИТЕТОТ Е ПРИКАЗНА

Иван Антоновски
ИДЕНТИТЕТОТ Е ПРИКАЗНА

Изданието е финансирано со поддршка од Министерството
за култура на Република Северна Македонија.

Издадено на македонски јазик од Конгресен сервисен центар
– подружница ПОЛИЦА Скопје, авторски права © 2022.

Издадено во соработка со Здружението за промоција и
зачувување на културното наследство на Горан Стефановски.

ПОЛИЦА подружница на Конгресен сервисен центар

Уредник
Зорица Теофилова

Јазична редакција
Весна Костовска

Корица
Марко Трпески

Печати
ДАТАПОНС, ул. 1550 бр. 52-Бутел
Индустриска зона Визбегово, 1000 Скопје

Тираж
300

Сите права се задржани. Ниту еден дел од оваа книга не смее да биде препечатуван или пренесуван во каква било форма или со какви било средства, електронски или механички, вклучувајќи и фотокопирање, документирање или да биде зачуван во систем за повторно пронаоѓање без писмена согласност од издавачот.

ИВАН АНТОНОВСКИ

ИДЕНТИТЕТОТ
Е ПРИКАЗНА

Скопје, 2022

За да не заборавиме дека *ѝриказниѝе се сржѝа на
нашиоѝ живоѝ, 'рбейоѝ на нашиоѝ иденѝиѝейѝ...*

Затоа што за нас нема нешѝо *ѝоважно од ѝриказни-*
ѝе што ги ткаеме за да преживееме.

Затоа што *иденѝиѝейѝоѝ е ѝриказна!*

За да ја разбереме *нашайѝа авѝенѝична ѝриказна,*
треба одново да ги исчитаме и есеите на Горан Сте-
фановски...

УВОД ВО ИСЧИТУВАЊЕТО НА ГОРАНОВАТА И НАШАТА ЕСЕИЗИРАНА ПРИКАЗНА

„Идентитетот е приказна за тоа кои сме, зошто сме и што сакаме“, велеше Горан Стефановски, а „ниедна култура не може да опстане без точна, снажна и автентична приказна! И не само тоа: културата Е таа точна и снажна и автентична приказна“ (Стефановски 2005: 14-15). Веќе со години сме на становиштето дека е потребно да се задлабочиме во есеите на овој „длаборезач на вистината“ (Гешоска 2018) за да ја исчитаме *неговата и нашата приказна* составена од многу *йомали приказни*¹. Зашто, како што би рекол тој, и како индивидуи и како општество/-а „имаме насушна потреба да ја разбереме приказната за себе, да се огледаме, да се препознаеме, да се окуражаме. Копнееме да ја споредиме нашата приказна со други приказни, да испитаме каде сме исти, каде слични, а каде сосем различни. Бараме мајстор раскажувач кој ќе ги протолкува знаците, ќе ги симне маските, ќе ги поврзе причините и последиците, ќе понуди патокази“ (Стефановски 2005: 15). А ние имавме *мајстор раскажувач* што го стори тоа – оној што знаеше дека за да можеме да преживееме во суровиот свет, „приказната мора да е точна, заснована на

¹ Првичната верзија на оваа книга е магистерскиот труд „Идентитетските прашања и дилеми во есеите на Горан Стефановски“, кој го работев под менторство на проф. д-р Весна Мојсова-Чепишевска, одбранет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје во декември 2020 година.

познавање на теренот, на длабок увид, на прецизен тлоцрт“ (Стефановски 2005: 15). Пораката за таквата *ѝприказна* ни ја упати и во завршницата на својот последен есеј и уште еднаш нè опомена: „Лажната приказна може многу да нè чини, да нè однесе во заблуда, ќорсокак, па дури и во смрт. Нашите пејзажи постојано се менуваат, па затоа и нашите приказни мора постојано да се приспособуваат. Приказната е мапа. Ако не соодветствува на пејзажот, се губиме“ (Stefanovski 2018)².

И еве, во годината кога се навршуваат 70 години од неговото раѓање, конечно, заеднички се задлабочуваме во есеите на Горан Стефановски. За да ги анализираме идентитетските прашања и дилеми што суштествуваат во нив, за да ја исчистаме неговата и нашата есеизирана *ѝприказна* составена од повеќе *ѝприказни*... Но, истовремено и за да се обидеме барем делумно да се исправи неправдата што нашата книжевна наука му ја нанесе на Горановиот есеизам со тоа што го запостави и не му посвети соодветно критичко внимание, постојано оставајќи го во сенката на Горановиот волуменозен драмски опус. Сепак, тоа не смееше да се случи... Во Горановите есеи се присутни фундаментални димензии на неговата творечка (и интелектуална) личност остварени во нераскинливо единство на вонсерискиот книжевен талент и исклучителната сестрана ерудиција претставена од авторското *Јас*, кое на *есеистичкиот автореференцијален ѝтерен* не подлежи на теоријата за *смртта на авторот*. Тие *димензии на интелекцијата*, сепак, не може целосно да се спознаат само преку неговите драмски текстови, а без нив, творечкиот/авторскиот портрет на големиот Горан Стефановски не би бил целосен.

² Текстот „Искрата што се измолкнува (наративи помеѓу чеканот и наковалната)“/“The Spark Which Escapes (narratives between hammer and anvil)” не беше објавен пред подготовката на оваа книга затоа што беше користен и цитиран ракописот од личната архива на Горан Стефановски (на англиски јазик). Овој тестаментален есеистички текст, во превод на македонски јазик од Љубица Арсовска во интегрална форма, со согласност од семејството Стефановски, е објавен како одделен прилог во оваа книга.

Се чини дека и неговото есеистичко творештво не го одмина *ѝроклејсѝвојѝо на задоцнејѝојѝо висѝинско кријѝичко вреднување*, кое претходно им се случи на неговите драмски текстови, што колку и да звучи флоскулно, најверојатно се должи на тоа што тој, и како драмски автор и како есеист, поетички (а не помалку и мисловно и интелектуално) беше пред своето или поконкретно – пред нашето *книжевно време*. Нема сомнение дека и неговиот есеизам од првата деценија на овој и неговите драми од седумдесеттите и осумдесеттите години на минатиот век претставуваат своевидна *книжевна (и културна) ѝројава* што претходно не му беше целосно позната на македонското творечко, а со тоа во голема мера и на македонското книжевно-теориско и критичко искуство. Но, додека за неговото драмско творештво веќе може со сигурност да се издвојат две фази на критичка рецепција (Кошка-Хот 2019: 60), прашањето за критичката рецепција на Горановите есеи е покомплексно, бидејќи неа речиси и ја нема. Досегашните обиди за критичко-вреднувачко осврнување кон нив се *ѝојѝајѝни* и малобројни³, и ни малку не се доволни

³ Претходно, на есеите на Горан Стефановски одделно внимание им е посветено во два објавени труда: еден осврт за есеистичката книга „Приказни од Дивиот Исток“ (Младеноски 2005) и еден текст во кој се анализираат и се коментираат ставовите на Стефановски за идентитетот и за идентитетските наративи изнесени во неколку негови есеи (Смилевски 2019). Вториот посочен труд е адаптиран дел од претходно одбранета докторска дисертација за егзилот и уметноста на преместувањето во творечките опуси на Дубравка Угрешиќ и Горан Стефановски (Смилевски 2013: 145-157).

Во текот на 2021 година се објавени три труда посветени на одделни прашања за есеистичкото творештво на Стефановски (Антоновски 2021(а), 2021(б) и 2021(в)). Тезите, оцените и согледбите од тие текстови се опфатени и во оваа книга, а во најголем дел и во магистерскиот труд одбранет во 2020 година.

Стефановски е застапен во еден од објавените избори на македонскиот есеј со есеистичкиот текст „Нокните мори на европската културна политика“. Просторните ограничувања за тој избор, како што посочува и приредувачот во предговорот (Цепароски 2008: 18) се и причина за застапеноста на само по еден текст од еден автор. Најверојатно, (и) поради таквите ограничувања, избран е конкретниот, а не некој од другите есеи на Стефановски што се пообемни.

за да може да се перципираат како *фаза* на критичко опсервирање, уште помалку како критичка валоризација – барем не онаква каква што им должи нашата книжевна наука (а истовремено и нашата културологија).

Своевидната *неформална валоризација* што Горановите есеи ја доживеаја/доживуваат со тоа што преку цитати од нив, повеќе од есеите на кој и да е друг македонски автор, сега *живеаат* во различни контексти и се сеприсутни во македонскиот културен простор (од статусите на социјалните мрежи до есеистичките текстови на други автори), сепак, не е доволна за да ја надомести критичката опсервација на книжеvnата наука. Но, откако волуменозниот творечки опус на Стефановски, за жал, веќе е заокружен, токму таа *неформална валоризација* со неговата есеистичко-цитатна сеприсутност, која е дотолку изразена што некои цитати од есеите веќе се промовираат и како *оџиџи мести* на колективното паметење во нашата културна средина, уште еднаш нè потсетува на долгот што го имаме кон него, но истовремено и кон македонската книжевност и култура, чии достоинства, нашата книжевна наука и нашата културологија не само што треба да ги анализираат и да ги проучуваат, туку треба и да ги афирмираат. Иако не е обемен, Горановиот есеистички опус е дел од тие достоинства и повеќе не смее да биде запоставен, независно дали тоа се должи на доминантното посветување внимание на драмските текстови на Стефановски, на *традиционално* поимање на есејот како жанр што „не припаѓа исклучително на книжеvnоста (и кога е литераризиран), туку е трансжанровски и интердискурзивен облик“ (Кулавакова 2002: 198), и на едното и на другото или на нешто трето...

Затоа, во еден дел од овој обид за исчитување на Горановата и нашата есеизирана *џриказна* настојуваме поопстојно, книжевно-критички и, пред сè, книжевно-теориски да го анализираме севкупното есеистичко творештво на Стефанов-

ски⁴ во обид да ја претставиме неговата поетика. Горановиот есеизам се одликува со поетичка комплексност што изискува при нејзиното длабинско спознавање не само да се ползуваат, туку и да се преиспитуваат голем дел од досегашните теориски одредби за есејот, за хибридноста на неговиот дискурс и, воопшто, за неговата *differentia specifica*, како и постојните категоризации на есејот според тематските и/или стилските доминанти и според пристапот на есеистот кон тематската/ проблемската определеност во есеистичкиот текст. Но, едновремено, изискува да се ползуваат и теориски одредби што примарно се однесуваат на други книжевни жанрови. Зашто, меѓу другото, Горановиот есеизам покажува дека (особено) во опусот на ерудитот есеист што маестрално владее со литеарноста, есејот може да биде и метажанр, односно наджанр – жанр што е *ојворена форма* (Karin 1961), што во себе ги содржи другите жанрови и нивните семантички својства, иако не подразбира однапред поетички зададена синхронизираност на нивна истовремена присутност во рамките на текстот.

Ваквиот *хибриден* теориско-критички пристап ни беше неопходен и за да можеме да дојдеме до (можни) одговори на дел од низата прашања што се отворија пред нас во текот на анализата.

- Дали почетоците на есеизмот на Стефановски се во мини или нацрт-есејот?
- Дали Горановиот есеј е ренесансен или постмодернистички и дали треба да се настојува на негова (целосна) припадност кон стилска формација?

⁴ Во текот на анализата не ни беа достапни верзиите на текстовите што претходно беа објавени на официјалниот веб-портал на Горан Стефановски (<http://goranstefanovski.co.uk/>), бидејќи во 2019 година, кога започнавме со истражувањето што резултираше со оваа книга, тој беше деактивиран. На новата, потоа активирана верзија на порталот, која содржи мноштво прецизни библиографски податоци, видеоматеријали итн., тие текстови не се достапни во интегрална форма.

- На кој вид есеј припаѓа Горановиот есеистички текст според постојните типологии?
- Дали текстот на Стефановски останува есеј и кога во него доминираат семантичките својства на некој друг жанр?
- Дали иако не е (само) фикција, Горановиот есеј може да се анализира како текст во кој нарацијата подлежи на фокализација?
- Дали за Стефановски беседата е само повод да се напише есеј?
- Кој е примарен реципиент на Горановиот есеј?
- Какви преобразби во есеистичкиот текст предизвикуваат Горановите интертекстуалност и автореференцијалност?

Овие се дел од тие прашања преку чии (можни) одговори се надеваме дека успеваме да претставиме некои од особеностите и исклучителностите на поетиката на есеистичкото творештво на Стефановски. Но, од нив не е помалку важно и прашањето за естетската димензионираност на Горановите есеистички текстови, на кое одделно се осврнавме во рамките на анализата на нивната поетика, бидејќи тие се и своевидна негација на минатовековната одредба дека есејот нужно е *крилив* и *слаб* при налетот на *големаџа есејешџка* и дека тој пред неа останува нешто *йривремено* и *йригодно* (Лукаќ 1973: 53)⁵. Горановиот есеизам покажува дека во есејот, естетиката не мора да биде жртвувана пред *олипарои* на хибридноста, краткоста и нецелосната фикционалност, ако во него ерудициското промислување се остварува преку изразено литерарна осмисленост.

Сепак, како што очекувавме и пред да започнеме со *разложување* на неговата поетичка комплексност, некои од согледбите за Горановиот есеизам содржат и тези и отворе-

⁵Преводот на цитатите од публикации на странски јазици е наш.

ни прашања на кои може и треба и натаму да се навраќаме, бидејќи Стефановски, користејќи ги можностите на *жанрој на слободаиџа*, со своите остварувања покажува дека есејот, особено кога е втемелен на искучителна литерарност, може да биде и повеќе од *инџеџрална џисменосџ* што ги вклучува сите облици на сознание и на дејност во мигот на нивната суштинска назавршеност (Епштејн 1997: 21).

Потем, сосредоточувајќи се кон идентитетските прашања и дилеми, всушност се сосредоточуваме кон тематската/проблемската доминанта на есеистичкото творештво на Горан Стефановски, во кое за идентитетот не се говори и промислува само во текстовите во кои тој е нагласен како тематска определеност, туку и во другите, во кои првично се дискутира за теми и прашања како што се културната акција, културната политика и дијалогот меѓу уметниците. Стефановски, во секоја тема и прашање поврзани со културата наоѓа силна причина и потреба да се согледуваат и да се промислуваат во рамките на *џолемаџиџа идентџиџиџеџска џриказна* што треба да се чита и со *имаџолошџки очила*, а со тоа не само што се остварува неговата есеистичка посветеност на идентитетските наративи преку која идентитетот постанува *џтемаџска есема* во неговиот опус, туку и се потврдува одредбата дека „есеистичот избира посебна тема за, подривајќи ги нејзините граници, да го открие она неограниченото што стои зад неа, поточно, тој ја пречекорува темата“ (Епштејн 1997: 13). Но, едновременно, со откривањето на *идентџиџиџеџскиоџиџ хроноџиџоџ* што стои зад неговите есеистички теми, кај Стефановски, пречекорувањето и не е големо ако се има предвид поимањето на културата како синоним на идентитетот, кое го застапува (и) неговиот есеизам.

Иако во анализата, при прочитот и коментирањето на напишаното и промисленото во есеите, ја користиме и теориско-филозофската оптика, но настојуваме Горановите ставови да не ги *заробуваме* во постојана директна корелација или

полемика со теориските определби на референтните автори за темата *идентитетски*, со филозофиите на постструктурализмот и постмодернизмот и со дискусиите за мултикултурализмот. Неспорно е дека некои од теориските определби и дискусии за идентитетот се интертекстуално присутни во Горановите есеи, при што меѓусебно се дополнуваат или се судираат, а некогаш и се негирани и се оспорени, но тоа не е дотолку резултат на авторско застапување на некоја од нив, колку што е поврзаност остварена надвор од авторовиот промислувачко-творечки процес, во критичко-интерпретативниот прочит на текстовите, кога реципиентот го остварува својот *авторски удел* во есеистичкиот текст.

Литераризираното есеизирано промислување за идентитетските прашања и дилеми, кај Стефановски, доминантно се темели врз нивно истовремено ерудитивно и искусствено поимање во текот на неговото живеење помеѓу две култури (македонската и британската), односно *помеѓу две приказни*, како што би рекол тој (Стефановски 2005: 65) – помеѓу неговите *автобиографски хронологи* во европскиот Исток и европскиот Запад. Токму затоа, неговите ставови и перцепции за традицијата, за идентитетските наративи, за стекнувањето на идентитетот, но и за неговото редефинирање, за доминантниот и за инфериорниот Друг, за егзилот и за односот кон сопствената и кон културата на Другоста, во есеите се пренесени со изразена, нему својствена естетизирана доживеаност, која во анализата недопустливо е да биде целосно сместена во претходно воспоставените теориско-филозофски контексти и концепти, бидејќи така, на првичното интерпретативно рамниште недоволно внимание би се посветило на нејзината автентичност. Но и не само заради тоа, туку и затоа што на едно подлабоко интерпретативно рамниште што го овозможува Горановиот есеизам, а ние се обидуваме да го допреме во исчитувањето на *Горановата приказна*, таа содржи и своевидна критика на дел од тие контексти и концепти, која заслужува и одделно осврнување.

Затоа настојуваме ставовите на Стефановски за идентитетските прашања и дилеми да ги анализираме и да ги коментираме повеќестрано, имајќи ги предвид и историските, општествените и политичките околности на кои тој реферира во есеите, суптилно, некогаш и метафорично или симболично искажувајќи го својот суд за нив, без да ја наруши литерарноста или да ја укине естетиката на текстот, што е исклучително тешко изводливо, особено на есеистичкиот терен, но сепак е можно со творечко-мисловен зафат, каков што е Горановиот, својствен за автор литерат. Имено, тој не го доживува есејот како миговно творечко проблеснување, туку како трајно, книжевно оформено, слободно промислување и деконструирање на дел од стварноста. Истовремено, одделни согледби заслужува и поврзаноста на есеизмот на Стефановски со неговата автобиографија, која уште еднаш потврдува дека есејот е жанр што „дозволува авторот да се искористи себеси како исходште на дигресији околу световноста на секојдневниот живот, водејќи дијалог со интелектуалното, хомогено читателство“ (Richman 1987: ix-x). Но, автобиографското не е застапено во есеистичкиот текст на Стефановски само за да биде есеизирано, туку за да биде поткрепа на ставовите за идентитетските прашања и дилеми – влог во сликовитото есеистичко пренесување на *ѝриказниѝе* што ја сочинуваат *ѝолемаѝиѝа ѝриказна*, а неретко и за да биде во функција на нејзината естетска димензионираност. Заради тоа, напати, мајсторски е вкрстено со фикцијата или со интертекстуалната присутност на *надворешни книжевни кодови* со кои Горановиот есеј нема само додадена естетска вредност, туку и дополнителна поливалентна отвореност, како еден од можните пристапи до повеќето интерпретативни рамништа што тој ги овозможува со својата *слоевѝиѝостѝ*.

Но сепак, во некои од есеите, вклучително и во последниот Горанов есеј, автобиографското не е само илустрација на ставовите за идентитетските прашања и дилеми, туку е при-

сутно и како резултат на потребата на Стефановски ерудициски да се промисли и да се коментира сопствениот/личниот идентитет, откако под притисок на општествено-политичките околности, „работите веќе немаа заедничко значење, часовниците се вратија на нула, меморијата се бришеше и ревидираше, заради што тој требаше/мораше со тешко срце да се обиде одново да се осмисли себеси“ (Стефановски 2005: 8). На места, неговиот став за идентитетските прашања и дилеми е и побуна и одраз на револтот за идентитетските (ре)дефинирања што тој ги доживува, особено откако е во состојба на *commuting exile* (Klaić 2009: 508), а за да го искаже тоа, се чини ниту еден друг жанр не би му овозможил толку *слобоген ѝпросѝор* колку есејот како жанр на сувереното авторово *Јас*. Затоа, во анализата, едновременно со историските, општествените и политичките контексти и околности со кои е окружен Горановиот есеизам, (попатно) треба да се има предвид и *ѝоеѝикаѝѝа на еѝзилоѝѝ*. Имено, иако Стефановски не може да биде класифициран како егзилант според *сиѝриќѝинаѝѝа номенклаѝѝура* на писателите егзиланти од Централноисточна Европа⁶ (Klaić 2009: 508), не е несоодветно неговиот есеј да се чита и како текст на автор што живее(ше) дводомно, во т.н. *доброволен еѝзил*. Впрочем, тоа имплицитно го нагласува и самиот тој, во не мал дел од своите есеи, отворено посочувајќи ги југословенските граѓански војни како причина за заминувањето на неговото семејство во Кентербери во Англија.

Овие согледувања до кои дојдовме при првите прочити на есеистичкото творештво на Стефановски го детерминираа нашиот пристап во исчитувањето и интерпретирањето на есеизираниите *ѝриќазни* што ја сочинуваат неговата и наша *ѝриќазна* за идентитетските прашања и дилеми. Горановите есеи може да се исчитаат и да се интерпретираат фрагментар-

⁶ Според обемниот компендиум „Егзилот и враќањето на писателите од Источно-Централна Европа“, чии приредувачи се Џон Неубауер и Зузана Торок.

но – *ѝриказна ѝо ѝриказна*, при што интерпретативно, одделно се опсервираат естетизираните интелектуални стојалишта за одделните прашања и дилеми за идентитетот на *Јас*, на *Ние*, на *Вие* и на *Тие*, особено во релациите *Исѝюк-Заѝао-Исѝюк*, *минаѝо-сеѝаиносѝи* и *Инфериорен-Суѝериорен-Инфериорен*. Но неопходно е да се исчитаат и интегрално, не само есеј по есеј, туку и како целина, како единствен есеизам, бидејќи *ѝриказниѝе* на Стефановски се надоврзуваат и се дообјаснуваат, некои и се повторуваат како варијанти во различни контексти и во текстовите водат интертекстуална и метатекстуална комуникација, при што заеднички реципиентот го упатуваат кон натамошни промислувања и кон подлабоки интерпретативни рамништа. Само ако се исчитаат и се интерпретираат и на таков начин, може целосно да се исчита и *ѝолемаѝа ѝриказна*. Горановиот есеизам покажува дека иако книжевната теорија постојано ги нагласува неговите фрагментарност, недовршеност и испрекинатост, есејот може да биде и медиум со холистички дух.

Затоа, есеистичките текстови на Стефановски во својата завршност содржат (и) пораки, а не (само) оние три точки што често му се припишуваат на есејот како негова вообичаена завршница. Иако е веројатно како такви да се поимаат на првото интерпретативно рамниште на текстовите, тие пораки не се локализирани само во интерпретацијата на нашиот културен контекст, туку засегаат еден многу поширок распон на човечкиот бит во совремието. Дополнителна потврда за тоа е и што Горановата *ѝриказна* се чита и надвор од нашиот културен простор, и тоа не само затоа што есеите на Стефановски припаѓаат и на транснационалната книжевност и што најголемиот дел од нив првично се претставени пред реципиенти од други европски средини, а потем приопштени кон македонската културна средина, туку и затоа што според бројот на објавите и опфатот на јазичните подрачја, несомнено, тој е најприсутниот македонски есеист во книжевна и културна

Европа. Но, за интерпретативно и критички да се допре до сушноста на тие пораки, сепак, предуслов е Горановата *ѝриказна* да ја имаме исчитано и спознаено на едно од подлабоките интерпретативни рамништа.

Во овој наш обид настојуваме да го оствариме тоа, при што одделно ја согледуваме и интертекстуалната и метатекстуалната врска меѓу есеизираната *ѝриказна* и голем дел од севкупното творештво на Стефановски. Но, притоа, не претендираме есеистичките текстови да ги парафразираме или да ги *ѝрераскажуваме*, бидејќи таквиот интерпретациски природ не само што е тешко остварлив, туку и не е соодветен за есеистички опус. Ако независно од тоа што во Горановиот опус есеистичкиот текст е многу покомплексен, и натаму се останува на одредбата дека есејот е составен „од знаци, од ветувања и од точкички. А и тие, точкичките, не се препознаваат секојпат“ (Лузина 2006: 276), тогаш овој наш обид претставува своевидно препознавање и поврзување на сите точкички, ветувања и знаци во Горановите есеи. И токму на тој начин настојуваме во вистинска светлина да се прикажат, да се коментираат и да се интерпретираат ставовите и промислувањата на големиот Стефановски за низата идентитетски прашања и дилеми.

Но, и во овој обид се потврдува дека ниту едно сосредоточување кон творештвото на знаменит автор, независно колку е обемно, темелно и сеопфатно, не може докрај да ги исцрпи книжевно-теориските, критичките и интерпретативните можности во рамките на претходно (само)зададената тематска одреденост. Затоа, кон завршницата на овој обид посочуваме и на други контексти во кои понатаму може и треба да биде исчитана Горановата и наша есеизирана *ѝриказна* – контексти во кои сигурно може да се откријат и други вредности и димензии на есеизираните и едновремено естетизираните промислувања на Стефановски за идентитетските прашања и дилеми. Сите тие контексти упатуваат на потребата и од

нови навраќања и сосредоточувања кон Горановиот есеизам и, воопшто, кон Горановиот творечки опус, кои, несомнено, тој ги заслужува.

*

* *

Секој обид едно есеистичко творештво да биде анализирано, коментарирано, интерпретирано, опсервирано и/или валоризирано е неизвесен. Така што однапред не може да се знае „дали напорот ќе биде поентиран со некаков 'конкретен' исход, или ќе се случи тој (напор) просто да се крене некаде угоре, кон облаците... за носен од ветриштата на асоцијативното мислење, да ѝ се измолкне на секоја контрола“ (Лужина 2006: 274). Ама затоа е и предизвик!

Се надеваме дека овој пат успеваме да одговориме на предизвикот... и дека преку обидот за исчитување на есеизираната *приказна* (читај и: есеизираната култура) и за осврнување кон промислувањата за идентитетските прашања и дилеми што се нејзина тематска доминанта, неправдата што нашата книжевна наука му ја нанесе на Горановиот есеизам, навистина, барем делумно ќе биде исправена... иако ова може да биде и само симболичен почеток на новото, потемелно и посеопфатно книжевно-теориско и критичко осврнување што му го должиме и на сиот вонсериски творечки опус на Горан Стефановски.

СОДРЖИНА

УВОД ВО ИСЧИТУВАЊЕТО НА ГОРАНОВАТА И НАШАТА ЕСЕИЗИРАНА ПРИКАЗНА	7
УВОДНИ (НЕ)ЕСЕИСТИЧКИ ПРАШАЊА	20
ПОЕТИКАТА НА ГОРАНОВИОТ ЕСЕИЗАМ	44
ИДЕНТИТЕТОТ Е ПРИКАЗНА...	71
МИНИ-КАТАЛОГ НА ИДЕНТИТЕТСКИ ПРАШАЊА И ДИЛЕМИ ОД ЕСЕИТЕ НА СТЕФАНОВСКИ	83
НАМЕСТО ЗАКЛУЧОК	104
БИБЛИОГРАФИЈА	106
БЕЛЕШКА ЗА АВТОРОТ	119
ИСКРАТА ШТО СЕ ИЗМОЛКНУВА – Горан Стефановски . . .	123

Книжарница ПОЛИЦА
ул. „Димитрие Чуповски“ бр. 26-1/1
1000 Скопје
тел: 02/3257 273
www.polica.com.mk
е-пошта: polica@kscnet.com
facebook.com/policapublishing/

Редакција ПОЛИЦА
ул. „Владимир Полежиновски“ бр. 22/4
1000 Скопје
тел: 02/3230 967
www.polica.com.mk
е-пошта: polica@kscnet.com
facebook.com/policapublishing/

CIP – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

821.163.3-4.09 Стефановски, Г.

АНТОНОВСКИ, Иван

Идентитетот е приказна/Иван Антоновски. – Скопје: Конгресен сервисен центар, Полица, 2022. – 180 стр.: 20 см

Фусноти кон текстот. – Белешка за авторот: стр. [119]-121.

– Библиографија: стр. [106-117]

ISBN 978-608-4979-11-1

а) Стефановски, Горан, 1952-2018 -- Есен -- Критики и толкувања

COBISS.MK-ID 58174981